

dreym, vit einki tora at gera við. Men það er ein, ið torir at gera það fyrri okkum: politikarin við teimum negativu aggressiónunum. Vit fáa hann til at hata fyrri okkum og knúsa granarnar. Meir hann fussar og buldrar, betri dámar okkum. Og vit hugsa: meir av hasum, gamli, gev teimum á grúkin, fast takið teimum og illa brakið teimum. Ja, tí velja vit hann. Í grundini móti okkara vilja.

Politistaturin, tann totaliteri staturin, er skaptur av politikarum við negativum aggressiónum. At stríðast fyrri friði er tí ikki bara at stríðast móti avvápna og kriggi, það er eisini at stríðast fyrri tí góða politikaranum, ið skilur vandamálini, og imóti tí negativa.

Hetta kann tykjast eitt vónleyst og fáfongt stríð. Men er það einasta við høpi í.

Politiskir oldingar

Harragud, sigur lesarin kanska, nú hevur tú næstan bara skrivað um annað stórveldið. Hitt, USA, hevur tú ikki tikið upp á tunguna, og rætt er það. Ætlanin við hesum var bert at skriva um tað eina, og lat meg kortini koma eitt sindur inn á hitt og straks siga, at eg eri av teirri uppfatan, at forsetin Reagan er ein politikari við negativum aggressiónum, og at hann er ónýtiligur í tí heimi, sum vit búgva í í dag, ja, at hann er vandamikil út um alt mark. Eg

meini, at hansara politikkur eitt nú í Miðamerika er akkurát líka »demoniskur« sum tann, Sovjet rekur í Pólandi og Afghanistan.

Líkasum eg eri av teirri fatan, at valdsharrarnir í Kreml eru ónýtiligir, tí at teir einki eru uttan nakrir politiskir oldingar, steinrunnir, avloðaðir, forstokkaðir, ikki ferir fyrri at hugsa ein nýggjan tanka, soleiðis meini eg er Reagan eisini ein politiskur oldingi, steinrunnir, avloðaður, forstokkaður og ikki ferir fyrri at hugsa ein nýggjan tanka.

Alt Vestureuropa og meirilutin av hansara egna fólki rópar á hann í dýrastu neyð, at spurningurin í Miðamerika — og so nógva aðrastaðni við — ikki er ein politiskur spurningur, men ein sosialur (« skapa okkum ikki eitt nýtt Vietnam »), so hoyrir tann gamli politiski oldingin einki. Tvætl, sigur hann, spurningurin er politiskur og skal loysast við at fylla fleiri og fleiri vápn upp í krúttunnuna. (Vápn er besta trýgd fyrri friði, skrivaði eitt feroyskt blað). At so nógva fólk velur henda olding, sigur okkum bert, at USA er sjúkt og fult av negativum aggressiónum.

Og það paradoksala hendir. Meðan Kreml við tí politikki, tað ferir, flytur kommunismuna 1000 ár fram í tíðina allastaðni, har tað blandar seg uppí, so hendir tað øvugta við politikki Washingtons. Við síni forstokkaðu stöðu sáðar USA kommunismu allastaðni, har tað kemur framat so at siga, og teir skilja ikki hesar avleiðingar sínar heldur enn Sovjet skilir sínar.

Eitt opið samfelag og eitt afturlatið

Men eitt skal kortini sigast um USA. Tað er eitt opið samfelag, tað vendir ranguna úteftir, og gudarnir skulu vita, at hon er ikki altíð líka tespilig. Vit fáa at kalla alt at vita um, hvat har hendir, og hvat teir takast við. Í so máta eru teir ótrúliga opinskáraðir. Og teir hava eina frælsa pressu og ein almenning. Eftir minari áskoðan var tað hesin almenningur og henda pressan, ið rak USA úr Vietnam og koyrði gangstarin Nixon frá. Vit vita ikki, um tey kunnu avrika tað sama í Miðamerika og fáa Washington at føra ein skynsamari politik. Vit kunnu bara vóna tað.

Sovjet er eitt afturlatið samfelag. Tað krógvar ranguna aftan fyrri sínar potemkinkulissur, vit fáa at kalla einki at vita um, hvat hendir har innanfyri. Tað hevur ongan almenning og onga frælsa pressu, ið kann reka fólk út á gøturnar at demonstrera móti krignum í Afghanistan. Pressan er — eins og almenningurin — statsstýrd, stýrd av dýrinum Livjatan.

Hvat hetta dýrið letur leka úteftir og inneftir av upplýsingum, hevur litið og einki við veruleikan at gera. Hesar upplýsingar eru avskeplaðar, litaðar, heilar og hálvar lygnir, byttisliga barnslig propaganda.

Flestu politisku viðmerkjarar eru á einum máli um, at sovjetbúgvín av hesum sama hevur eina púra avskeplaða mynd ikki bara av umheiminum, men eisini av sínum egna. Tí gongur hann sum eitt villfarandi fár uttan samband við veruleikan.

Eg skal nevna domi um hetta. Eg havi tað frá »Udefra« í Danmarks Radio. Tað hendir seg meir enn so, at sovjetiskir hermenn í Afghanistan

USA er eitt opið samfelag, tað hevur eina frælsa pressu, sum rak USA úr Vietnam og koyrði gangstarin Nixon frá. Myndin er tilvildarlaga vald og visir forsiðu á amerikanskum blað

desertera. Eitt italienskt blað hevði viðtal við ein slíkan. Hann var einaferð heima á orlov, fortaldi hann, og frætti, at ein av vinnumunum var fallin. Hann fór at fylgja honum til gravar. Eftir at hann var jarðaður, fór hann at tosa við foreldrini og spurdi, um tey vistu, hvar hann var fallin. Tá kom fyrri ein dag, at hesi fólkin vistu ikki, at sonur teirra hevði verið í Afghanistan. Tey vistu ikki um nakað kriggj har. Tey vistu als ikki, at sovjetiskir herurin var lagstur á hetta ólukkuliga fólk. Á grøvini hjá hesum deyða dreingi stóð skrivað: »Hann doyði fyrri sína internationalu uppgávu«.

»Uniformurin« esjar av hyklari.

Í Sovjet búgva umleið 260 milljónir. At tey lata seg víðfara sum ferfettir ómælingar av hesum »uniformi« er ikki at fata. Stalin týndi 20 milljónir tann tíð tað var. Í grein síni »Fagri nýggi heimur« skriver Hanus Andreassen, at tað eru søgufroðingar, ið meina, at talið liggur omanfyri. Man tað ikki vera ræðslan fyrri Livjatan, ið hevur fest seg so fast í tey, at tey ikki tora annað enn lata sær lynda?

(Eg eri ikki meir enn liðugur at skriva hetta brotið, so koma tíðindi um, at USA hevur hersett litla landið Grenada. Næstan allur heimurin er samdur um at fordøma hetta brotið upp á altjóða lógir. Sjálvt Thatcher heldur hann vera ov grovan. Hvat fer nú almenningurin at gera? Og pressan? Hvussu verður og ikki, gerð Reagans er eitt nýtt domi um, at hann er av tí fatan, at vandamálini skulu loysast við krúti.) (Fyrri mæst at siggja byrjaði ruðuleikin við, at marxistar tóku lívi av hvarjum øðrum. Teir meira »frelstu« av teimum minni »frelstu«. Tað, sum byrjar í blóði, endar í blóði. Tað er tann gamla søgan, søgd av nýggjum).

Eingin heilaspuni

Sum tað kanska skilst, havi eg nýtt mesta partin av hesum árinum (1983) at skriva hesa greinarøð. Eg byrjaði einaferð í vár, og nú er komið væl út um veturnatur, og hesa tíðina er eitt og annað hent, ið prógvar, at hetta, eg skrivi, ikki er heilaspuni tikið úr leysum lofti. Eg skal nevna nekur dømi, ið prógva tað.

Vit skrivaðu: »Politistaturin er eftir egnum tykki lýtaleykur og uttan skuld, tað eru altíð »hini«, ið hava skuldina. Politistaturin hevur altíð rætt, tað eru »hini«, ið hava órætt. Politistaturin (tann steki væl at merkja) hopar aldri eftir høli.«

Vit kunnu taka ta »demonisku« niðurskjótingina av koreanska ferðaflogfarinum. Fyrst royndu teir at lúgva seg frá tí. Tá ið tað ikki eydnaðist, víðingu teir, at tað var eitt mistak. Men at viðganga nakra skuld! Ikki tal-ingur um. »Hini høvdu skyldina.

Vit skrivaðu, at tað í roynd og veru vóru generalarnir, sum høvdu buktina og báðar endarnar í Sovjet. Sjálvur haldi eg — og fleiri politiskir viðmerkjarar halda tað sama — at tað vóru generalarnir sum við vilja gjørdur hetta »mistakið«. Eins og Hrustjof á sinni byrjaði Andropov stjórnartíð sína við at lova fólkinum færri vápn og meira mat. Pyntidukkurnar skuldu ikki fáa so nógva leikutoy, sum tær ynskta, og tær høvdu seg inn á Andropov við at vísa honum, hvussu litið boð hann hevur, og hvør veruliga ræður fyrri borgum.

At tala um eitt mistak kann ikki bera til. Tað er absurd. Men er tað eitt mistak, so gud náði okkum øll. Skal so litið til at mistaka seg? Hvussu so við øllum teimum deyðans vápnunum, teir eru settir at stýra?